

УДК 339.564:336.77

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.214.142-151>**Корогодова О.О.**

кандидат економічних наук

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Korohodova Olena

PhD in Economic Sc.

Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

<https://orcid.org/0000-0003-2338-365X>**Небісь В.П.**

ДННУ «Академія фінансового управління»

Nebis Vitalii

State Educational-Scientific Institution «Academy of Financial Management»

<https://orcid.org/0009-0007-0953-9837>

ІНСТИТУЦІЙНІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Стаття присвячена дослідженню інституційних та інвестиційних механізмів забезпечення експортної діяльності в умовах глобальних трансформацій і воєнних ризиків. Актуальність зумовлена посиленням геополітичної напруги, деформацією логістичних ланцюгів і зростанням економічної волатильності у 2020-2026 рр. Метою є розробка науково обґрунтованих підходів до забезпечення ефективності експортно орієнтованої економіки в умовах невизначеності та євроінтеграції. У результаті сформовано схематичну модель впливу глобальних умов через інституційні та інвестиційні механізми на експорт і економічну безпеку, здійснено їх інтегровану класифікацію, структуровано канали фінансування експорту та обґрунтовано роль фандрейзингу. Запропоновано модель синергії механізмів для підвищення конкурентоспроможності та відповідності стандартам ЄС.

Ключові слова: інвестиційні механізми експортної діяльності, інституційні механізми експортної діяльності, національна економіка та міжнародна безпека, фандрейзинг, трансформація міжнародної діяльності, економічна політика та стандарти ЄС.

INSTITUTIONAL AND INVESTMENT MECHANISMS FOR ENSURING EXPORT ACTIVITIES IN A GLOBAL ECONOMY

The article presents a systematic study of institutional and investment mechanisms for ensuring export activities under conditions of global transformations and war-related risks. The relevance of the research is driven by the significant escalation of geopolitical tensions in 2020-2026, the disruption of established supply chains, and growing economic volatility, as a result of which traditional market-based export promotion tools are losing effectiveness without reliable institutional and investment support. The purpose of the article is to develop scientifically grounded recommendations for mechanisms that ensure the effective functioning of an export-oriented economy amid global uncertainty and European integration processes. As a result of the research, a schematic model was developed that illustrates the influence of global economic conditions through institutional and investment mechanisms on export activities and, consequently, on national economic performance and international security. An integrated classification of instruments was constructed according to their nature, level of action, scope of application, initiating subjects, and intended purpose. The channels of investment and fundraising support for exports—grant programmes, international financial institutions, private venture capital, and state programmes through the Export Credit Agency—were structured and their functional roles defined. The regulatory and legal framework was analysed. The role of fundraising as a resource foundation for production modernisation was substantiated. A conceptual model of synergy between institutional and investment mechanisms was proposed, aimed at enhancing the competitiveness of the national economy, ensuring compliance with EU standards and policies, and strengthening international security. The influence of global economic conditions on export activities was generalised, providing a theoretical framework for the design of institutional and investment support

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Корогодова О.О., Небісь В.П., 2026

mechanisms. The findings of the study may be applied in the development of national export policy and in the management of foreign economic activities of enterprises.

Keywords: *institutional mechanisms of export activity, investment mechanisms of export activity, fundraising, transformation of international activity, national economy and international security, EU economic policy and standards, export credit agency.*

JEL classification: *F13, F21, G28, O38.*

Постановка проблеми. У сучасній архітектурі глобального ринку експортна діяльність є базовим індикатором життєздатності, довгострокової економічної стійкості, конкурентоспроможності будь-якої держави. Здатність експорту забезпечувати стає економічне зростання є важливою для національної безпеки й розвитку країни. Динаміка світогосподарських відносин у період 2020-2026 років демонструє значне посилення геополітичної напруги, логістичні деформації у бік руйнування сталих ланцюгів постачання та наростаючу економічну волатильність. Традиційні ринкові інструменти стимулювання експорту втрачають свою первинну ефективність без надійної інституційної та інвестиційної підтримки. Національна економіка змушена адаптуватися до умов, коли поняття економічної вигоди тісно переплітається з категоріями національної та міжнародної безпеки, а зовнішньоторговельні потоки стають об'єктами жорсткого міждержавного регулювання та сек'юритизації.

У цьому контексті особливої ваги набувають інституційні та інвестиційні механізми, що дозволяють мінімізувати ризики для вітчизняних експортерів. Розуміння того, як взаємодіють державні регуляторні інститути, приватний сектор та глобальні донори, є вирішальним для забезпечення стабільного експортного потенціалу в умовах загрози руйнування міжнародної безпеки. Дефіцит внутрішніх капітальних ресурсів актуалізує потребу в альтернативних механізмах фінансування, насамперед у міжнародному фандрейзингу, залученні прямих іноземних інвестицій та використанні грантових інструментів. Головним орієнтиром інституційних трансформацій є економічні стандарти та політика ЄС, що закріплені в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС (розділ IV Угода про поглиблену та всеохопну зону вільної торгівлі, ПВЗВТ, яка набула чинності 1 вересня 2017 р.) [1] та Регламенті (ЄС) 2024/792, що передбачає 50 млрд євро підтримки на 2024-2027 рр. [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасні дослідження висвітлюють різні напрями підтримки експорту й пов'язані з цим механізми. Так, М. Мельник і Н. Синюра-Ростун проводять системний огляд наявних інструментів підтримки експортної діяльності [3]. Зазначені автори відокремлюють інформаційно-консультативну, фінансову і мережеву підтримку як основні інструменти. Роль експортних кредитних агентств (ЕКА) розглядається у роботах П. Лундквіста [4], К. Маккефрі, Н. Пуат'є [5] та А. Сишук, Н. Грицюк [6], з акцентом на компенсацію прогалів приватного ринку фінансів.

Зі сфери державної політики виділяються праці, що розглядають інтеграцію України з ЄС. Зокрема, ґрунтовні рекомендації надано Л. Цимбал і А. Демедюк:

автори показують, що показники зовнішньої торгівлі є значущими для економічної безпеки країни, особливо в умовах війни [7]. Важливість інституційного середовища для розвитку експорту зазначається у роботі Н. Кузьминчук, Т. Куценко [8]. У роботах [6; 9] досліджують аграрний експорт і показують диференційований вплив інституційних та адміністративних механізмів (тарифних квот, технічних бар'єрів, митної політики) на структуру постачання в умовах воєнних ризиків [6]. У цьому контексті відзначається потреба у концептуальній системі оцінки адміністративно-правового середовища.

Фінансово-інвестиційний аспект ґрунтовно досліджено у публікаціях, присвячених фандрейзингу та мобілізації капіталу. О. Свінцов і В. Паславська акцентують роль фандрейзингу в модернізації економічного середовища: активне залучення ресурсів (гранти, донорські фонди, приватні інвестиції) сприяє формуванню прозорого управління, підвищенню рівня довіри між державою, бізнесом і суспільством, а також надає можливість реалізовувати великі інфраструктурні та інноваційні проекти, що посилює стійкість національної економіки [10]. А. Соколова, А. Рижков, О. Соколов обґрунтовують необхідність інтеграції фандрейзингу з інституційними механізмами для інноваційного підприємництва [11]. У дослідницьких статтях [12-15] зазначається про важливість функціонування агенцій з просування експорту, що зменшують інформаційні бар'єри, організують маркетингову підтримку, виставки, аналіз ринків, популяризацію експорту. Зазначимо також, що певні нюанси зазначеної проблеми вже розглядалися у попередніх публікаціях авторів [16-18].

Аналіз літератури виявив кілька ключових прогалів. Бракує комплексного бачення, яке б системно поєднувало інституційні та інвестиційні заходи з урахуванням поточної безпекової ситуації та глобальних викликів. Наявні стратегії часто фрагментовані: наприклад, покращення роботи експортно-кредитних агентств не обов'язково супроводжується розвитком альтернативних джерел фінансування на рівні підприємств, про що ми вже писали у [16]. Водночас недостатньо досліджено роль нетрадиційних інвесторів (зокрема, громадських та краудфандингових платформ) у побудові експортоорієнтованих галузей. Таким чином, відсутність інтегрованого теоретико-методологічного підходу, що поєднує інституційні та інвестиційні механізми з урахуванням сучасних глобальних викликів і євроінтеграційних процесів, визначає дослідницьку прогалину та обумовлює необхідність даного дослідження.

Мета статті – розробити науково обґрунтовані рекомендації щодо інституційних і інвестиційних меха-

нізмів, які б забезпечили ефективне функціонування експортно орієнтованої економіки України в умовах глобальної невизначеності та воєнних ризиків.

Методи дослідження. У процесі виконання дослідження застосовано низку загальнонаукових і спеціальних економічних методів, зокрема: системний підхід - для аналізу інституційних та інвестиційних механізмів як цілісної взаємопов'язаної системи забезпечення експортної діяльності; методи аналізу і синтезу - для декомпозиції складних механізмів на окремі елементи та подальшого їх узагальнення; порівняльний метод - для зіставлення інструментів державної, міжнародної та приватної підтримки експорту; структурно-логічний і класифікаційний методи - для побудови інтегрованої систематизації інституційних та інвестиційних інструментів; графічно-інтерпретаційний метод - для візуалізації взаємозв'язків між глобальними економіч-

ними умовами, механізмами підтримки експорту та результатами їх впливу на національну економіку і міжнародну безпеку.

Виклад основних результатів дослідження. Синтез зазначених вище положень надає можливість запропонувати схематичну модель взаємодії механізмів (рис. 1).

Глобальні економічні умови впливають на два основні блоки, інституційні та інвестиційні механізми, які, у свою чергу, визначають експортну діяльність країни, ефективність якої має значний вплив на функціонування національної економіки та забезпечення національної безпеки. Ефективність експортної діяльності в умовах глобальної економіки значною мірою визначається структурованістю інституційного середовища та різноманітністю інструментів державного і приватного впливу.

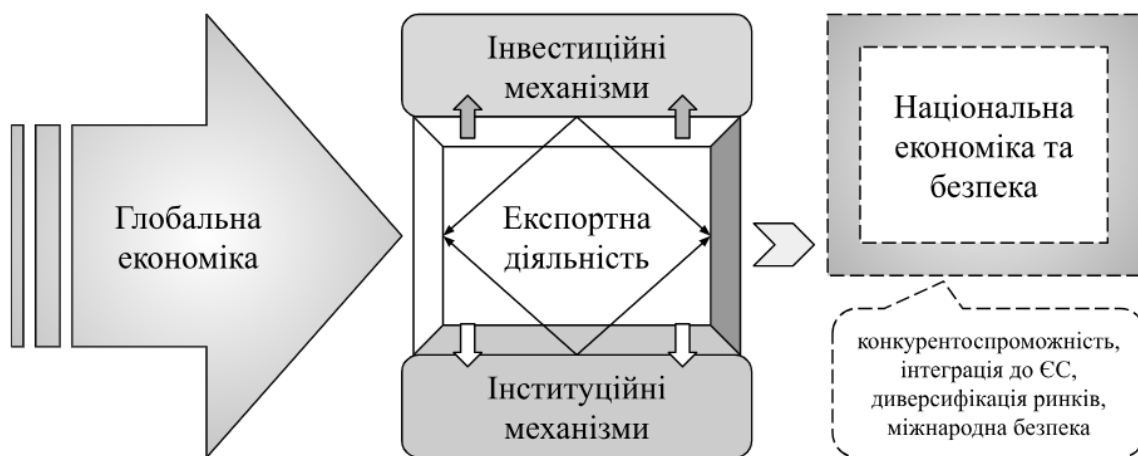

Рис. 1 Узагальнена схема впливу глобальних економічних умов через інституційні та інвестиційні механізми на експортну діяльність і, як наслідок, на економічну безпеку країни.

Джерело: розроблено авторами за [3; 7].

З метою систематизації таких інструментів авторами здійснено інтегровану класифікацію за ключовими ознаками, що дозволяє ідентифікувати механізми

державного та приватного впливу на розвиток експорту (табл. 1).

Таблиця 1

Інтегрована класифікація інституційних та інвестиційних інструментів забезпечення експортної діяльності

Група інструментів	Критерій класифікації	Види інструментів
Інституційні інструменти	За природою впливу	нормативно-правові; регуляторні; організаційні; інформаційні; сервісні
	За рівнем дії	міжнародні; регіональні (ЄС); національні; місцеві
	За сферою застосування	торговельні; фінансові; адміністративні; технічні; комунікаційні
	За суб'єктом ініціативи	державні; приватні; державно-приватні; міжнародні організації
	За цільовим призначенням	підтримка експортерів; розвиток інфраструктури; просування експорту; захист інтересів експортерів
Інвестиційні інструменти	За формою власності	державні; приватні; змішані; міжнародні
	За характером інвестування	прямі інвестиції; портфельні інвестиції; інші форми інвестування
	За ступенем ризику	низькоризикові; середньоризикові; високоризикові
	За строком інвестування	короткострокові; середньострокові; довгострокові
	За напрямом використання	фінансування; інфраструктурні; інноваційні; соціальні; екологічні

Джерело: складено авторами за [3-17].

Запропонована інтегрована класифікація дозволяє розглядати інституційні та інвестиційні інструменти як взаємодоповнюючі елементи єдиної системи забезпечення експортної діяльності. **Інституційні інструменти** формують базові умови функціонування експортної діяльності, визначаючи правила, норми та механізми взаємодії між економічними агентами. Нормативно-правове забезпечення реалізується через Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII [19], Закон України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» від 20.12.2016 № 1792-VIII (в редакції від 29.04.2026) [20], а також гармонізацію національного законодавства з правом ЄС у рамках виконання зобов'язань за ПВЗВТ [1].

Державне регулювання, що охоплюють ліцензування, митне регулювання та технічну стандартизацію, спирається на Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI [21] та директиви ЄС щодо технічних регламентів. Організаційний складник у вигляді діяльності експортно-кредитних агентств, торгово-промислових палат та інституцій підтримки експорту, забезпечує, наприклад, діяльність ПрАТ «Експортно-кредитне агентство», заснованого Постановою КМУ від 07.02.2018 № 65 [22]. Закон № 3497-IX (грудень 2023 р.) розширив функції ЕКА, і агентство отримало право страхувати інвестиції від воєнних ризиків [23].

На міжнародному рівні інституційні інструменти діють через правила глобальної торгівлі СОТ та Угоду ОЕСР про офіційно підтримувані експортні кредити [24]; на рівні ЄС через Регламент (ЄС) 2020/852 (Таксономія), опублікований 22.06.2020 і чинний з 12.07.2020 [25], та Директиву 2022/2464 (CSRD), що набула чинності з 01.01.2024 і встановлює обов'язкову нефінансову звітність за стандартами ESRS [26], окремої уваги в цьому контексті потребує механізм вуглецевого коригування імпорту (СВАМ) [27], що набув повної чинності з 1.01.2026 і охоплює критичні для українського експорту товарні позиції (сталь, чавун, цемент, алюміній, добрива).

Інвестиційні інструменти забезпечують ресурсну основу для реалізації експортного потенціалу та модернізації економіки відповідно до глобальних вимог. Особливого значення набуває фандрейзинг в умовах обмеженого доступу до традиційних фінансових ресурсів, так, регламент (ЄС) 2024/792 забезпечує Україні до 50 млрд євро підтримки на 2024-2027 рр., з яких 17 млрд у формі грантів [2]. Розподіл за напрямками використання (фінансування експортних операцій, транспортно-логістична інфраструктура, інноваційні технології, людський капітал та екологічні проекти) узгоджується з вимогами Регламенту-Таксономії [25], стандартів ESRS [26] та директиви СВАМ [27].

Системне поєднання інституційних та інвестиційних інструментів утворює цілісну модель забезпечення експортної діяльності, здатну ефективно реагувати на виклики глобальної економіки, зміцнювати стійкість національної економіки та розширювати її позиції у міжнародному економічному просторі. Такий підхід сприяє не лише зростанню обсягів експорту, але й підвищенню його якості, диверсифікації ринків збуту та інтеграції у глобальні ланцюги вартості, що є критично важливим для забезпечення міжнародної безпеки та відповідності економічним стандартам і політиці ЄС.

Перехід від загальної класифікації інструментів до конкретних каналів фінансування експорту зумовлений необхідністю деталізації практичних інструментів реалізації державної та міжнародної підтримки. У цьому контексті особливого значення набувають фандрейзингові канали, що забезпечують доступ суб'єктів господарювання до фінансових, організаційних і технологічних ресурсів відповідно до вимог глобальної економіки та стандартів ЄС (табл. 2).

Нормативно-правове забезпечення функціонування цих каналів базується на комплексі міжнародних та національних актів: положеннях Угоди про асоціацію [1], правилах СОТ щодо субсидій [28], Законі № 1792-VIII про фінансові механізми стимулювання експорту [20], а також регламентах ЄС у сфері сталого розвитку та зеленої трансформації [25-26] тощо.

Таблиця 2

Структура інвестиційних та фандрейзингових каналів підтримки експортної діяльності

Джерело/канал	Інструменти підтримки	Призначення для експорту	Особливості
Грантові програми	Безповоротне фінансування, експертна підтримка	Адаптація до стандартів ЄС, розвиток підприємств	Вимоги до звітності, відповідність цілям донорів
Міжнародні фінансові інституції (МФІ)	Технічна допомога, пільгові кредити	Подолання регуляторних і сертифікаційних бар'єрів	Орієнтація на сталий розвиток і міжнародні стандарти
Приватні інвестори та венчурний капітал	Інвестиції в капітал, партнерські проекти	Масштабування бізнесу, вихід на нові ринки	Оцінка ризиків, вимоги до прозорості бізнесу
Державні програми підтримки	Пільгове кредитування, компенсації витрат	Просування експорту, участь у виставках	Обмежені ресурси, конкурсний відбір

Джерело: складено авторами за [10-15; 20-28].

Грантові програми є важливим інструментом фандрейзингу, що дозволяє підприємствам здійснювати модернізацію виробництва без залучення боргового фінансування. До 2025 р. діяли Автономні торговельні заходи ЄС (АТМ), запроваджені Регламентом (ЄС)

2022/870, що надали повне звільнення від імпортних мит на українські товари [29]. З 29 жовтня 2025 р. набула чинності оновлена Угода ПВЗВТ, що забезпечує постійну поглиблену торговельну лібералізацію [2].

Системна підтримка з боку міжнародних фінансо-

вих інституцій (МФІ), таких як ЄІБ, ЄБРР та установи Світового банку, поєднує надання коштів із розвитком українських інституцій. Нинішня модель співпраці має кілька важливих особливостей. Фінансування МФІ працює як каталізатор: гранти URTF у розмірі 2,5 млрд дол. США дали змогу залучити ще 7,3 млрд дол. приватних і девелоперських інвестицій. Підтримка координується в межах Єдиної групи Світового банку, де МБРР, ІФС та МІГА узгоджують свої програми між собою та з ЄБРР і ЄІБ, щоб уникати дублювання та ефективніше розподіляти ресурси. У державному секторі використовуються програми, де виділення коштів залежить від виконання конкретних показників реформ, а через високі ризики їх супроводжує незалежний моніторинг. Виділені ресурси не лише допомагають покривати нагальні потреби відновлення, а й сприяють адаптації українських інституцій до стандартів ЄС [30].

Водночас пряме фінансування від МФІ доступне переважно для великого та середнього бізнесу. З лютого 2022 р. ІФС інвестувала в Україну близько 3 млрд дол. США, а МІГА надала гарантій на понад 560 млн дол. США. Для більшості інших підприємств отри-

мання такого фінансування залишається складним через високі вимоги до застави, комплаєнсу та оцінки ризиків у воєнних умовах [30].

Приватні інвестори та венчурний капітал є незамінними у фінансуванні інновацій. Вимоги до прозорості управління, що висуваються ними, стимулюють підприємства до добровільного впровадження ESG-практик та забезпечення відповідності стандартам ERSR ще до набуття чинності обов'язкових вимог Директиви CSRD [26]. Державні програми підтримки через ЕКА реалізуються відповідно до Закону № 1792-VIII [20] у синергії з Угодою ОЕСР про офіційно підтримувані експортні кредити та нормами СОТ щодо субсидій [28]. Суттєвим кроком стало прийняття Закону № 3497-IX (грудень 2023 р.): ЕКА отримало право страхувати не лише іноземні, але й вітчизняні інвестиції від воєнних ризиків, що відповідає практиці МІГА та DFC [23].

Для оцінювання практичної спроможності цього інструменту проаналізовано динаміку показників діяльності та географічного охоплення агентства за період 2022-2026 рр. (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка показників діяльності ПрАТ “Експортно-кредитне агентство”

Рік	Підтримано експортерів, од.	Укладено угод, од.	Обсяг підтримки експорту, млн грн.	Обсяг отриманого фінансування завдяки ЕКА, млн грн.
2026	29	33	7 410,00	231,49
2025	75	106	10 430,00	1 370,00
2024	69	98	7 530,00	1 040,00
2023	74	93	7 839,17	1 065,41
2022	35	46	3 176,00	274,67

Джерело: складено авторами на основі офіційної звітності ПрАТ “ЕКА” [31].

Наведені статистичні дані підтверджують закономірне розширення діяльності ЕКА у 2022-2025 рр [31]. Така динаміка узгоджується з висновками науковців, які показали майже повний прямий зв'язок між розвитком ринку страхування та обсягами капітальних вкладень у національну економіку [32]. Водночас можливості фінансування експортерів формуються під впливом динаміки прямих іноземних інвестицій (ПІІ). За даними Національного банку України, чистий приплив ПІІ (без боргових інструментів) становив 348,6 млн дол. США у 2022 р., зріс до 4 398,7 млн дол. США у 2023 р., стабілізувався до 3 509,3 млн дол. США у 2024 р., а у 2025 р. (за оперативними даними) становив 1 835,9 млн дол. США [33]. Така динаміка підтверджує іншу теоретичну тезу дослідників: іноземні контрагенти орієнтуються передусім на гарантії міжнародних інституцій (DFC, MIGA), тоді як ЕКА виконує основну функцію підтримки саме українських експортерів [32]. Поточні показники 2026 р. показують операційні результати проміжного періоду триваючого року, що об-

межує можливість прямого зіставлення річних обсягів. Проте динаміка залученого бізнесом фінансування (231,49 млн грн) свідчить про системну проблему недостатньої капіталізації [31]. За таких умов державні програми ЕКА стають залежними від бюджетного фінансування та можливості укласти угоди про перестрахування з провідними міжнародними компаніями (зокрема синдикатами Lloyd's) [30]. Зменшення лімітів міжнародних перестраховиків на покриття воєнно-політичних ризиків автоматично обмежує роботу агентства, що й відобразилося у регресивних показниках 2026 р. У географічному вимірі діяльність ЕКА охоплює понад 20 країн (ЄС, США, Туреччина, АТР тощо), що сприяє адаптації бізнесу до змін у глобальних ланцюгах постачання [31].

Систему забезпечення експортної діяльності, що відповідає тенденціям сучасної економіки, сприяє інтеграції України до ЄС, та відбиває виклики воєнного часу, наведено на рис. 2.

Рис. 2 Інституційні та інвестиційні механізми забезпечення експортної діяльності

Джерело: розроблено авторами на основі [4; 6; 9-12; 15; 19-33].

Наведена схема відображає процес взаємодії механізмів забезпечення експортної діяльності. Подолання бар'єрів воєнного часу (недокапіталізація ЕКА, тиск СВМ, валютні обмеження) можливе лише за умови формування зворотного зв'язку, коли інституційні інструменти (стандартизація в межах DCFTA) безпосередньо стимулюють інвестиційні потоки (гранти на сертифікацію та зелену модернізацію), забезпечуючи відповідність критеріям безпеки та вимогам ринку ЄС.

Висновки. У результаті проведеного дослідження досягнуто поставленої мети та вирішено визначені наукові завдання.

По-перше, узагальнено вплив глобальних економічних умов на експортну діяльність та розроблено схематичну модель взаємодії інституційних і інвестиційних механізмів (рис. 1), яка демонструє їхній системний вплив на функціонування національної економіки та забезпечення міжнародної безпеки.

По-друге, здійснено систематизацію інституційних та інвестиційних інструментів забезпечення експортної діяльності шляхом побудови інтегрованої класифікації (табл. 1), що дозволяє комплексно ідентифікувати механізми державного, приватного та міжнародного впливу.

По-третє, структуровано канали інвестиційної та фандрейзингової підтримки експорту (табл. 2), що дало змогу визначити їх функціональне призначення, інструментальне наповнення та роль у ресурсному забезпеченні експортної діяльності. Аналіз показників ЕКА підтверджує, що здатність агентства нарощувати обсяги підтримки експорту критично залежить від рі-

вня його капіталізації та доступності міжнародного перестрахування воєнних ризиків (табл. 3).

По-четверте, узагальнено взаємозв'язок інституційних і інвестиційних механізмів та представлено його у вигляді концептуальної схеми (рис. 2), яка відображає логіку формування експортного потенціалу через поєднання регуляторного середовища та фінансових ресурсів.

По-п'яте, обґрунтовано, що синергія інституційних та інвестиційних інструментів є ключовою умовою підвищення ефективності експортної діяльності, забезпечення відповідності економічним стандартам і політиці ЄС, а також зміцнення національної економіки та міжнародної безпеки.

Отримані результати формують цілісне уявлення про механізми забезпечення експортної діяльності та можуть бути використані при розробленні державної політики підтримки експорту, а також у практиці управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств.

Декларація про використання ШІ. Під час підготовки цього рукопису автори використовували інструмент редагування мови на основі штучного інтелекту (Grammarly) для допомоги у перекладі та уточненні граматики. Інструмент використовувався виключно для лінгвістичної підтримки. Весь науковий контент, інтерпретації, результати та висновки є повністю відповідальністю та інтелектуальним внеском авторів. Автори несуть повну відповідальність за науковість та достовірність поданих матеріалів.

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, включаючи Угоду про поглиблену та всеохопну зону вільної торгівлі (DCFTA): від 27 черв. 2014 р. Official Journal of the European Union. 2014. OJL 161. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX:22014A0529> (01 (дата звернення: 01.05.2026)).
2. Регламент (ЄС) 2024/792 Європейського Парламенту та Ради від 29 лютого 2024 року про створення Механізму підтримки України (Ukraine Facility). Official Journal of the European Union. 2024. OJL, 2024/792. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj> (дата звернення: 01.05.2026).
3. Мельник М. І., Синюра-Ростун Н. Р. Механізми підтримки та нарощування експортного потенціалу України. Регіональна економіка. 2023. № 2(108). С. 104–116. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001455385> (дата звернення: 01.05.2026).
4. Lundquist P. Export credit agencies delivering finance for the green transition in times of crisis. Global Policy. 2022. Vol. 13, Iss. 4. Pp. 530–533. DOI: <https://doi.org/10.1111/1758-5899.13128>
5. McCaffrey C., Poitiers N. European export finance needs a reboot : Bruegel Working Paper, No. 13/2025 / Bruegel. Brussels, 2025. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/322599/1/193139797X.pdf> (дата звернення: 01.05.2026).
6. Сишук А., Грицюк Н. The Role of Export Credit Agencies in the State's Trade Policy Financial Instruments System. Економічний журнал Волинського національного університету ім. Л. Українки. 2021. № 1(25). С. 142–150. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2021-01-142-150>
7. Цимбал Л. В., Демедюк А. Г. Economic security of Ukraine under war: a foreign trade perspective. Safety and Security Advances. 2025. Vol. 1, Iss. 1. Pp. 63–78. DOI: [https://doi.org/10.61093/ssa.1\(1\).63-78.2025](https://doi.org/10.61093/ssa.1(1).63-78.2025)
8. Кузьминчук Н. В., Куценко Т. М. Global Turbulence as a Determinant of the Adaptation of the Export-Oriented Development Potential of the National Economy. Бізнес Інформ. 2025. № 12. С. 74–79. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-12-74-79>
9. Прокопишин О., Полегенька М. Інституційні та регуляторні механізми зовнішньої торгівлі аграрною продукцією України. Grail of Science : зб. наук. пр. за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конф. (CISP 2026), (1 травня 2026 р.). DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.01.05.2026.053>
10. Свінцов О. М., Паславська В. В. Фандрейзинг як інструмент зміцнення інституційних передумов формування інтегрованого інвестиційного клімату в Україні. Наукові перспективи. 2025. № 12(22). С. 1709–1716. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12\(22\)-1709-1716](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12(22)-1709-1716)
11. Соколова А. М., Рижков А. В., Соколов О. С. Інтеграція фандрайзингу та фінансових інституцій у розвитку стартап-підприємництва. Економіка та суспільство. 2025. № 82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-178>
12. Freixanet J. Export promotion programs: A system-based systematic review and agenda for future research. Journal of World Business. 2022. Vol. 57, Iss. 4. Art. 101344. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2022.101344>
13. Палінчак М. М., Стебляк Д. М., Куклишин М. М. Іноземний досвід стимулювання експортної діяльності підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2024. Вип. 52. С. 110–115. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-52-20>
14. Klasen A., Lomitashvili T., Rosbach K., Taniguchi K. Policy approaches to stimulate exports: The case of Georgia. Public Administration and Development. 2024. Vol. 44, Iss. 3. Pp. 150–156. DOI: <https://doi.org/10.1002/pad.2045>
15. Costa J., Cortes Bezerra D. de M., Trigueiro Fernandes L. The Evolving Role of Export Promotion Agencies (EPAS) in Internationalization Ecosystems: from governmental support to Pivotal Helix. Revista Gestão & Tecnologia. 2025. Vol. 25, Iss. 3. Pp. 119–148. DOI: <https://doi.org/10.20397/2177-6652/2025.v25i3.3086>
16. Корогодова О. О., Небісь В. П. Сучасні трансформації фінансування експорту в умовах глобальних економічних змін. Актуальні питання у сучасній науці. 2026. № 5(47). С. 351–365. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-5\(47\)-351-365](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-5(47)-351-365)
17. Моїсеєнко Т. Є., Небісь В. П. Генеза фінансування експорту: від торгового кредиту до глобальних фінансових механізмів. Здобутки економіки: перспективи та інновації. 2026. № 29. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19660297>
18. Корогодова О. О. Transnational Companies' Product Development In Industry 4.0. Економічний вісник НТУУ «КПІ». 2021. № 19. С. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.19.2021.231168>
19. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квіт. 1991 р. № 959-XII (в редакції від 26 груд. 2024 р., підстава — Закон України № 4111-IX) / Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 29. Ст. 377. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/959-12> (дата звернення: 01.06.2026).
20. Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності : Закон України від 20 груд. 2016 р. № 1792-VIII (в редакції від 29 квіт. 2026 р., підстава — Закон України № 4622-IX) / Відомості Верховної Ради України. 2017. № 4. Ст. 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1792-19> (дата звернення: 01.05.2026).
21. Митний кодекс України : Закон України від 13 берез. 2012 р. № 4495-VI (в редакції від 4 січ. 2026 р., підстава — Закон України № 4323-IX) / Відомості Верховної Ради України. 2012. №№ 44–45, 46–47, 48. Ст. 552.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4495-17> (дата звернення: 01.05.2026).

22. Питання утворення Експортно-кредитного агентства : Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лют. 2018 р. № 65 (в редакції від 1 трав. 2024 р., підстава — Постанова КМУ № 460-2024-п). / Офіційний вісник України. 2018. № 16. Ст. 556. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/65-2018-%D0%BF> (дата звернення: 01.05.2026).

23. Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків : Закон України від 22.11.2023 р. № 3497-IX / Відомості Верховної Ради України. 2024. № 10. Ст. 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3497-20> (дата звернення: 01.05.2026).

24. Угода ОЕСР про офіційно підтримувані експортні кредити (OECD Arrangement on Officially Supported Export Credits) / Організація економічного співробітництва та розвитку. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/export-credits.html> (дата звернення: 01.06.2026).

25. Regulation (EU) 2020/852 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088 (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj> (дата звернення: 01.05.2026).

26. Consolidated text: Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02022L2464-20260318> (дата звернення: 01.06.2026). (дата звернення: 01.05.2026)

27. Regulation (EU) 2023/956 of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 establishing a carbon border adjustment mechanism. Official Journal of the European Union, 2023, OJL 130. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj> (дата звернення: 03.05.2026)

28. Угода про субсидії та компенсаційні заходи (Agreement on Subsidies and Countervailing Measures) / Світова організація торгівлі. URL: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/24-scm.pdf (дата звернення: 01.05.2026)

29. Regulation (EU) 2022/870 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2022 on temporary trade-liberalisation measures supplementing trade concessions applicable to Ukrainian products under the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/870> (дата звернення: 01.05.2026).

30. Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund (URTF). Enabling Ukraine's Response at Scale: 2025 Annual Report. Washington, D.C.: The World Bank, 2025. 88 p. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099713103262663347/pdf/IDU-8f5a661b-317c-4cbb-ab7e-0a9c95156336.pdf> (дата звернення: 03.05.2026).

31. Результати роботи ЕКА. Карта експортної підтримки ЕКА по регіонах світу. / Експортно-кредитне агентство України. URL: <https://www.esa.gov.ua/> (дата звернення: 03.05.2026).

32. Приймак І. І., Тимків Н. А. Страхування інвестицій від воєнних ризиків: сутність, необхідність та перспективи розвитку в Україні. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-18>

33. Статистика зовнішнього сектору. / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/#5> (дата звернення: 03.05.2026).

References:

1. Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, OJ L 161 (2014). Consolidated version (DCFTA) entered into force October 29, 2025. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX:22014A0529\(01](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX:22014A0529(01)

2. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility, OJ L, 2024/792 (2024). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj>

3. Melnyk, M. I., & Syniura-Rostun, N. R. (2023). Mekhanizmy pidtrymky ta naroshchuvannya eksportnoho potentsialu Ukrainy [Mechanisms for supporting and increasing the export potential of Ukraine]. *Rehionalna ekonomika*, 2(108), 104–116. <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001455385>

4. Lundquist, P. (2022) Export credit agencies delivering finance for the green transition in times of crisis. *Global Policy*, (13), 530–533. <https://doi.org/10.1111/1758-5899.13128>

5. McCaffrey, C., & Poitiers, N. (2025). European export finance needs a reboot (Bruegel Working Paper No. 13/2025). Bruegel. <https://hdl.handle.net/10419/322599>

6. Syshchuk, A., & Hrytsiuk, N. (2021). The role of export credit agencies in the state's trade policy financial instruments system. *Economic Journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*, 1(25), 142–150. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2021-01-142-150>

7. Tsymbal, L., & Demediuk, A. (2025). Economic security of Ukraine under war: a foreign trade perspective. *Safety and Security Advances*, 1(1), 63–78. [https://doi.org/10.61093/ssa.1\(1\).63-78.2025](https://doi.org/10.61093/ssa.1(1).63-78.2025)

8. Kuzminchuk, N. V., & Kutsenko, T. M. (2025). Global Turbulence as a Determinant of the Adaptation of the Export-Oriented Development Potential of the National Economy. *Biznes Inform*, (12), 74–79. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-12-74-79>

9. Prokopyshyn, O., & Polehenka, M. (2026, May 1). Instytutsiini ta rehuliatorni mekhanizmy zovnishnoi torhivli ahrarnoiu produktsiieu Ukraini [Institutional and regulatory mechanisms of foreign trade in agricultural products of Ukraine]. Grail of Science, (CISP 2026). <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.01.05.2026.053>
10. Svintsov, O. M., & Paslavska, V. V. (2025). Fandraizynh yak instrument zmitsnennia instytutsiinykh peredumov formuvannia intehrovanoho investytsiinoho klimatu v Ukraini [Fundraising as a tool for strengthening institutional prerequisites for the formation of an integrated investment climate in Ukraine]. Naukovi perspektyvy, 12(22), 1709–1716. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12\(22\)-1709-1716](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12(22)-1709-1716)
11. Sokolova, A., Ryzhkov, A., & Sokolov, O. (2025). Intehratsiia fandraizynhu ta finansovykh instytutsii u rozvytku startap-pidpriemnytstva [Integration of fundraising and financial institutions in the development of startup entrepreneurship]. Ekonomika ta suspilstvo, (82). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-178>
12. Freixanet, J. (2022). Export promotion programs: A system-based systematic review and agenda for future research. Journal of World Business, 57(4), Art. 101344. <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2022.101344>
13. Palinchak, M., Steblak, D., & Kuklyshyn, M. (2024). Foreign experience of stimulating the export activity of enterprises. Herald UNU. International Economic Relations and World Economy, (52). <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-52-20>
14. Klasen, A., Lomitashvili, T., Rosbach, K., & Taniguchi, K. (2024). Policy approaches to stimulate exports: The case of Georgia. Public Administration and Development, 44(3), 150–156. <https://doi.org/10.1002/pad.2045>
15. Costa, J., Cortes Bezerra, D. de M., & Trigueiro Fernandes, L. (2025). The Evolving Role of Export Promotion Agencies (EPAS) in Internationalization Ecosystems: from governmental support to Pivotal Helix: From Governmental Support to Pivotal Helix. Revista Gestão & Tecnologia, 25(3), 119–148. <https://doi.org/10.20397/2177-6652/2025.v25i3.3086>
16. Korohodova, O. O., & Nebis, V. P. (2026). Suchasni transformatsii finansuvannia eksportu v umovakh hlobalnykh ekonomichnykh zmin [Modern transformations of export financing in the context of global economic changes]. Aktualni pytannia u suchasni nautsi, 5(47), 351–365. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-5\(47\)-351-365](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-5(47)-351-365)
17. Moiseienko, T. Ye., & Nebis, V. P. (2026). Heneza finansuvannia eksportu: vid torhovoho kredytu do hlobalnykh finansovykh mekhanizmiv [Genesis of export financing: From trade credit to global financial mechanisms]. Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii, (29). <https://doi.org/10.5281/zenodo.19660297>
18. Korohodova, O. (2021). Transnational companies' product development in industry 4.0. Economic Bulletin of National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute», (19), 1–8. <https://doi.org/10.20535/2307-5651.19.2021.231168>
19. Pro zovnishnioekonomichnu diialnist [On Foreign Economic Activity]: Law of Ukraine No. 959-XII, Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR, No. 29, Art. 377 (1991). As amended by Law of Ukraine No. 4111-IX, December 26, 2024. <https://zakon.rada.gov.ua/go/959-12>
20. Pro finansovi mekhanizmy stymuliuvannia eksportnoi diialnosti [On Financial Mechanisms for Stimulating Export Activity]: Law of Ukraine No. 1792-VIII, Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, No. 4, Art. 43 (2017). As amended by Law of Ukraine No. 4622-IX, April 29, 2026. <https://zakon.rada.gov.ua/go/1792-19>
21. Mytnyi kodeks Ukrainy [Customs Code of Ukraine]: Law of Ukraine No. 4495-VI, Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, No. 44–45, 46–47, 48, Art. 552 (2012). As amended by Law of Ukraine No. 4323-IX, January 4, 2026. <https://zakon.rada.gov.ua/go/4495-17>
22. Pytannia utvorennia Eksportno-kredytnoho ahentstva [Issues of Establishment of the Export Credit Agency]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 65, Ofitsiyni Visnyk Ukrainy, No. 16, Art. 556 (2018). As amended by Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 460-2024-p, May 1, 2024. <https://zakon.rada.gov.ua/go/65-2018-%D0%BF>
23. Verkhovnoi Rady Ukrainy. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy. «Pro finansovi mekhanizmy stymuliuvannia eksportnoi diialnosti» shchodo strakhuvannia investytsii v Ukraini vid voienynykh ryzykiv [On Amendments to the Law of Ukraine «On Financial Mechanisms for Stimulating Export Activity» Regarding Insurance of Investments in Ukraine Against War Risks]: Law of Ukraine No. 3497-IX, No. 10, Art. 36 (2023). <https://zakon.rada.gov.ua/go/3497-20>
24. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2026). Arrangement on officially supported export credits. OECD. <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/export-credits.html>
25. Regulation (EU) 2020/852 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088, Official Journal of the European Union, L 198, 13–43 (2020). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>
26. Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting. Official Journal of the European Union, L 322 (Consolidated version as of March 18, 2026). Supplemented by Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772 (ESRS). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02022L2464-20260318>
27. Regulation (EU) 2023/956 of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 establishing a carbon border adjustment mechanism. Official Journal of the European Union, 2023, OJ L 130. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj>

lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj

28. World Trade Organization. (1994). Agreement on subsidies and countervailing measures. https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/24-scm.pdf

29. Regulation (EU) 2022/870 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2022 on autonomous trade measures supplementing trade concessions applicable to Ukrainian products under the Association Agreement (Extended in 2023 & 2024; expired June 5, 2025). Official Journal of the European Union, L 152 (2022). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/870/oj>

30. Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund (URTF) (2025). Enabling Ukraine's Response at Scale: 2025 Annual Report. Washington, D.C.: The World Bank. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099713103262663347/pdf/IDU-8f5a661b-317c-4cbb-ab7e-0a9c95156336.pdf>

31. Eksportno-kredytne ahentstvo Ukrainy. (2026). Rezultaty roboty EKA. Karta eksportnoi pidtrymky EKA po rehionakh svitu. <https://www.eca.gov.ua/>

32. Pryimak, I. I., & Tymkiv, N. A. (2024). Strakhuvannia investytsii vid voiennykh ryzykiv: sutnist, neobkhidnist ta perspektyvy rozvytku v Ukraini [Insurance of investments against war risks: essence, necessity, and development prospects in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (59). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-18>

33. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2026). Statystyka zovnishnoho sektoru [External sector statistics]. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/#5#>

Дата надходження статті: 20.05.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 12.06.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 23.07.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.